

„A munka gyógyszer”- segítség a mentális betegséggel küzdők foglalkoztatásához

„A mentális panaszokkal küzdő emberek munkába állítása nemcsak több pénzből lehetséges: a munkahelyi kultúrának meg kell változnia” – ezzel a mottóval, címmel indult egy kezdeményezés **Hollandiában**, amely személyre szabott segítséget nyújt az érintetteknek. A **Mental Health Europe**, amelynek a Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum (PÉF) a magyarországi partnere, ezzel a példával hívta fel a figyelmet a problémára és mutatta be, hogyan lehet hatékonyabbá, eredményesebbé és az érintettek számára is építőbbé tenni a foglalkoztatást.

A megváltozott munkaképességű emberek, azon belül különösen a pszichoszociális fogyatékosokkal, panaszokkal küzdők foglalkoztatása a világon mindenütt, így hazánkban is mind inkább fókuszba kerülő probléma. A magyar kormány eddig nem tapasztalt intenzitással próbál mind több lehetőséget megadni, hogy az érintettek munkához juthassanak, ennek pedig aktív részese szervezetünk, a PÉF is. Mert a szemléletünk nagyon is közös: a mentális betegséggel küzdőknek is fontos érzés, hogy a társadalom értékes tagjai, képesek értéket teremteni, az ő képességeik egyelőre sokszor kiaknázatlan terület. Mert szeretnének dolgozni, de nehezen találnak munkát, elsősorban a stigma miatt.

Ehhez mutatott be most egy olyan pilot projektet a Mental Health Europe, amely tovább bővítheti az eszköztárunkat, hogy javíthassunk a jelenlegi helyzeten.

Hollandiában mintegy 75 ezer súlyos pszichiátriai panasszal küzdő ember ül otthon, miközben szívesen dolgozna. A speciális pályák megoldást kínálnak, de a kulturális változásokra különösen szükség van a munkahelyen – ebből indult ki a holland mentálhigiénés rendszer. Jövő évtől 18 millió eurót különít el annak érdekében, hogy a súlyos pszichiátriai rendellenességgel otthon élők gyorsabban találjanak munkát. A pénzből egy speciális reintegrációs projektet fedeznek: ez az Egyéni Elhelyezés és Támogatás (IPS), ami segíti az embereket az álláskeresésben, miközben továbbra is segítséget kapnak a mentális egészségügytől. Ezt a rendszert 2017 óta tesztelik és úgy tűnik, hogy viszonylag jól működik: a résztvevők 44 százaléka 2,5 éven belül talál munkát. A súlyos pszichiátriai betegségben szenvedők teljes csoportját Hollandiában 210 000 főre becsülik. Közülük mintegy 75 000 akar és tud dolgozni, de valószínűleg lényegesen nagyobb lenne a kereslet, mint a jelenlegi kínálat. A pénzből ezt bővítik, illetve részben kevésbé súlyos mentális problémákkal küzdő emberek számára is felhasználhatják, bár biztosan nem lesz elegendő ahhoz, hogy mind a 75 000 embert IPS -eljárással vezessék vissza a munkába, mert ez egy intenzív és költséges folyamat, de nem is szükséges mindenkinek. A holland szakemberek szerint ez egy a sokféle módszer közül, amellyel az érintetteket újra munkába lehet állítani.

"A munka gyógyszer. A mentálisan sérülékeny embereknél, akik visszatérnek a munkahelyükre, a mentális egészség körülbelül 30 százalékkal nő. Kereteket ad és rendszert, hozzájárul a gyógyuláshoz. Ezenkívül a (súlyos) pszichiátriai betegségben szenvedők nagy része még viszonylag fiatal. Még mindig a pályájuk elején járnak. A munkáltatók és az egészségbiztosítók is a költségek szempontjából akkor profitálnak, ha ezek az emberek a lehető leghamarabb visszatérnek a munkaerőpiacra. A súlyos pszichiátriai betegségben, más néven EPA -ban szenvedő betegek gyakran hosszabb ideje küzdenek problémájukkal, 43 százalékuk már 6 éve vagy még régebben. A pszichotikus rendellenességekben, például a szkizofréniában szenvedők

alkotják a legnagyobb csoportot.* De az EPA csoportba tartoznak a szorongásos és személyiségzavarban, valamint bipoláris zavarban, depresszióban és/vagy függőségben szenvedők is. Éppen ezért az olyan programok mellett, mint az IPS, több pénzre is szükség van a megfelelő tájékoztatáshoz és útmutatáshoz, beleértve a munkaadókat is, hogy tudják, hogyan tudják támogatni őket. A munkáltatók gyakran bizonytalanok, attól félnek, hogy valamit rosszul csinálnak. Ez túl gyakran azt jelenti, hogy bele sem kezdenek. Ha a munkahelyi kultúra megváltozik, sokkal több embert tudunk visszavezetni a munkába. Segítő kezet nyújtunk nekik, mert akkor a munkáltatók sem érzik azt, hogy kockáztatnak, ha felveszik őket."- mondják a holland program elindítói.

*Az átlag populációban az előfordulás 1%, a teljes lakossághoz képest.

2021. augusztus

Kun Viktória